

تأثیرات اجتماعی-اقتصادی، جمعیتی و سلامت روان بیماری

کووید ۱۹

مجری

روشنک علی اکبری صبا

همکاران

اشکان شباک

اسعد اله رضایی

لیدا کلهری ندرآبادی

محمد شیری

رسول صادقی

حسام خدامرادی

سیاوش مرادآبادی

سید مهدی حسینی نژاد

مریم زنگنه

ندا مصطفوی

فاطمه مشایخی

زهرا نجفی

طاهره امینی

بهناز سلمانی علایی

فرهاد مهران (مشاور)

طه نوراللهی (مشاور)

گروه پژوهشی طرح های فنی و روش های آمار

بهار ۱۴۰۰

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کد شناسه: RP-0001

عنوان: تأثیرات اجتماعی-اقتصادی، جمعیتی و سلامت روان بیماری کووید ۱۹

مجری: روشنگر علی اکبری صبا

همکاران: اشکان شباک، اسعد الهرضایی، لیدا کلهری ندرآبادی، محمد شیرینی، رسول صادقی، حسام خدامرادی، سیاوش مرادآبادی، سیدمهدی حسینی نژاد، مریم زنگنه، ندا مصطفوی، فاطمه مشایخی، زهرا نجفی، طاهره امینی، بهناز سلمانی علایی،

مشاور: فرهاد مهران، طه نوراللهی

گروه پژوهشی: طرح‌های فنی و روش‌های آماری

تاریخ انتشار: بهار ۱۴۰۰

نوبت انتشار: اول

طراح جلد: ساناز مهندسی

صفحه آرا: نجمه ناظریان

❖ حق مالکیت معنوی این طرح پژوهشی متعلق به پژوهشکده‌ی آمار است و نقل مطالب فقط با ذکر مأخذ مجاز است.

پژوهشکده‌ی آمار

یونیسف
برای همه کودکان

مرکز آمار ایران

تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان باباطاهر، خیابان سرتیپ فکوری،

شماره‌ی ۱۴۵

۰۲۱ ۸۸۶۳۰۴۴۰ -۳

www.srtc.ac.ir

پیش‌گفتار

بروز و شیوع بیماری کووید ۱۹ و محدودیت‌ها و شرایط اجتماعی ناشی از آن، تغییرات چشم‌گیری بر ویژگی‌های خانوارها و اعضای آن در اغلب کشورهای جهان تحمیل کرده است. در چنین شرایطی تغییرات صفات و ویژگی‌های اعضای خانوارها از یک سو و عوامل اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی جامعه از سوی دیگر می‌تواند عملکرد خانوارها را در جامعه به شدت تحت تأثیر قرار دهد. برای سنجش این تغییرات و بررسی و تحلیل تأثیرات آن بر خانوارها، مراکز آماری کشورها با اجرای آمارگیری‌های متنوعی اقدام به گردآوری اطلاعات مورد نیاز برنامه‌ریزان و سیاستگذاران کرده‌اند تا بتوانند تصویر شفافی از رفتار جامعه و ویژگی‌های آن در روزها و ماه‌های آتی ترسیم کنند.

در این میان پژوهشکده آمار بر اساس نیازسنجی مرکز آمار ایران حسب وظایف محوله و در چارچوب اصل مالکیت کشور و اولویت‌های ملی با حمایت مالی صندوق جمعیت سازمان ملل متحد و صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) طرح جامعی را تدوین کرده است تا با طراحی و اجرای یک آمارگیری خانواری ملی و استفاده از آمارهای اداری و ثبتی موجود، تأثیر بیماری کووید ۱۹ بر برخی صفات خانوارهای کشور اندازه‌گیری، سنجش و تحلیل شود. اطلاعات این طرح در پنج محور رفتارهای پیشگیرانه، ابتلا به بیماری کووید ۱۹ و مرگ و میر ناشی از آن، وضع تحصیلی کودکان ۶ساله و بالاتر، وضع ازدواج و فرزندآوری، وضع فعالیت اقتصادی افراد ۱۸ ساله و بالاتر و سلامت روان افراد ۱۸ ساله و بالاتر جامعه ارائه می‌گردد. امید می‌رود نتایج این طرح، اطلاعاتی سودمند برای انجام مداخلات درست و به جا در راستای کاهش آسیب‌های فردی و اجتماعی ناشی از بیماری کووید ۱۹ در اختیار سیاستگذاران و برنامه‌ریزان کشور قرار دهد.

این طرح در گروه پژوهشی طرح‌های فنی و روش‌های آماری پژوهشکده‌ی آمار با همکاری سرکار خانم دکتر روشنک علی‌اکبری صبا به‌عنوان مجری طرح و جناب آقای دکتر اشکان شباک، جناب آقای دکتر اسعد اله‌رضایی، سرکار خانم دکتر لیدا کلهری ندرآبادی، جناب آقای دکتر محمد شیرینی، جناب آقای دکتر رسول صادقی، جناب آقای حسام خدامرادی، جناب آقای سیاوش مرادآبادی، جناب آقای مهدی حسینی‌نژاد، سرکار خانم مریم زنگنه، سرکار خانم ندا مصطفوی، سرکار خانم فاطمه مشایخی، سرکار خانم زهرا نجفی، سرکار خانم طاهره امینی و سرکار خانم بهناز سلمانی علایی به‌عنوان همکاران اصلی طرح پژوهشی و جناب آقای دکتر فرهاد

مهران و جناب آقای طه نورالهی به عنوان مشاوران طرح به انجام رسیده است، که بدین وسیله از ایشان صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود. همچنین از جناب آقای حسن رادپی، جناب آقای جواد ادهم‌هاشمی و سایر همکاران شرکت آماری نیکراد نقشه که اجرای آمارگیری تلفنی طرح را برعهده داشتند صمیمانه سپاسگزاری می‌شود.

از جناب آقای دکتر کبیری، نماینده محترم صندوق جمعیت سازمان ملل و همکاران گرامی ایشان، سرکار خانم اخگر، نماینده محترم صندوق کودکان سازمان ملل و همکاران گرامی ایشان و نماینده محترم وزارت امور خارجه و همکاران گرامی ایشان نیز صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود. از سرکار خانم مریم حسن‌زاده و سرکار خانم شیرین جعفری، نمایندگان محترم وزارت آموزش و پرورش، سرکار خانم صدیقه امیدوار شلمانی، نماینده محترم سازمان ثبت احوال کشور و نیز جناب آقای دکتر فرشید رضایی، نماینده محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که در بررسی داده‌های ثبتي سازمان‌ها با پژوهشکده‌ی آمار همکاری داشتند صمیمانه سپاسگزاری می‌شود. در نهایت از جناب آقای دکتر حسین‌زاده، ریاست محترم مرکز آمار ایران، سرکار خانم فقیه، نماینده محترم دفتر روابط بین‌الملل و سایر همکاران گرامی مرکز آمار ایران و نیز از همکاران محترم پژوهشکده‌ی آمار، جناب آقای رئیسی، کارشناس محترم فناوری اطلاعات و سایر همکاران گرامی پژوهشکده که با حمایت‌ها و پشتیبانی‌های خود در اجرای بهتر این طرح تأثیرگذار بوده‌اند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

گروه پژوهشی طرح‌های فنی و روش‌های آمار

پژوهشکده‌ی آمار

فهرست مطالب

۱	کلیات
۱-۱	اهداف طرح
۲-۱	مروری کوتاه بر تجربه کشورها
۳-۱	تعریف مفاهیم
۱۷	روش‌شناسی آمارگیری
۱-۲	بررسی ثبت‌های اداری
۲-۲	طراحی آمارگیری نمونه‌ای
۱-۲-۲	طراحی پرسش‌نامه
۲-۲-۲	تهیه الگوی جداول
۳-۲-۲	تعیین اندازه‌ی نمونه
۴-۲-۲	تهیه راهنمای تکمیل پرسش‌نامه
۵-۲-۲	تدوین روابط ادیت آنلاین
۶-۲-۲	طراحی نرم‌فزار تکمیل پرسش‌نامه
۷-۲-۲	تعیین زمان آموزش و اجرای آمارگیری
۸-۲-۲	انتخاب شرکت مسئول اجرای آمارگیری
۹-۲-۲	تعیین سازمان اجرایی و انتخاب پرسشگران
۱۰-۲-۲	آموزش شیوه‌ی تکمیل پرسش‌نامه
۱۱-۲-۲	اجرای آمارگیری
۱۲-۲-۲	نظارت بر اجرای آمارگیری
۱۳-۲-۲	ارزیابی اولیه و بررسی کیفی داده‌ها
۱۴-۲-۲	وزن‌دهی نمونه‌ها
۱۵-۲-۲	پاکسازی داده‌ها، کدگذاری و استخراج جداول
۳۱	رفتارهای پیشگیرانه، ابتلا به بیماری کووید ۱۹ و مرگ و میر ناشی از آن
۱-۳	ابتلا به بیماری و مرگ و میر
۱-۱-۳	سیمای مرگ و میر کشور بر اساس داده‌های ثبت احوال
۲-۱-۳	خانوارهایی با حداقل یک فرد مبتلا به بیماری کووید ۱۹
۳-۱-۳	ساختار سنی و جنسی افراد مبتلا به بیماری

- ۳۶-۱-۳-۴ ساختار سنی فوت‌شدگان.....
- ۳۷-۱-۳-۵ بیماری‌های زمینه‌ای افراد فوت‌شده.....
- ۳۷-۱-۳-۶ نحوه تشخیص بیماری.....
- ۳۸-۲- رفتارهای پیشگیرانه.....
- ۳۸-۱-۲-۳ استفاده از ماسک در فضاهای عمومی.....
- ۴۱-۲-۲-۳ دلایل عدم استفاده از ماسک در فضاهای عمومی.....
- ۴۲-۳-۲-۳ وضعیت استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی در دوران شیوع بیماری کووید ۱۹.....
- ۴۴-۴-۲-۳ وضعیت سفر داخلی یا خارجی در دوران شیوع بیماری کووید ۱۹.....
- ۴۸-۵-۲-۳ رعایت پروتکل‌های بهداشتی در دوران شیوع بیماری کووید ۱۹.....
- ۵۰-۳-۳ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
- ۵۳-آموزش کودکان ۶ تا ۱۸ ساله.....
- ۵۴-۱-۴- تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر آموزش.....
- ۵۵-۲-۴- تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر آموزش در ایران.....
- ۵۶-۱-۲-۴- ثبت نام و شروع آموزش دانش‌آموزان در سال تحصیلی جاری.....
- ۶۱-۲-۲-۴- منابع آموزشی، چالش‌ها و نگرانی خانوارهای دانش‌آموزان.....
- ۶۵-۳-۴- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
- ۶۷- ازدواج، طلاق و فرزندآوری.....
- ۶۷-۱-۵- پیشینه تحقیق.....
- ۶۸-۲-۵- ازدواج.....
- ۷۲-۳-۵- طلاق.....
- ۷۶-۴-۵- باروری و فرزندآوری.....
- ۸۱-۵-۵- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
- ۸۳- وضع فعالیت.....
- ۸۴-۱-۶- آمارگیری بین‌المللی «جوانان و کووید ۱۹».....
- ۸۵-۱-۱-۶- وضعیت اشتغال.....
- ۸۶-۲-۱-۶- نتایج آمارگیری بین‌المللی «جوانان و کووید ۱۹».....
- ۸۸-۲-۶- تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر وضع فعالیت و درآمد افراد در ایران.....
- ۸۹-۱-۲-۶- آغاز شیوع بیماری کووید ۱۹ و تأثیر آن بر اشتغال افراد.....
- ۹۶-۲-۲-۶- تغییر در درآمد شغلی افراد پس از شیوع بیماری کووید ۱۹.....
- ۹۸-۳-۶- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
- ۹۹- سلامت روان.....
- ۹۹-۱-۷- سلامت روان و پاندمی کووید ۱۹.....
- ۱۰۰-۲-۷- پیشینه تحقیق.....
- ۱۰۲-۳-۷- سلامت روان و کووید ۱۹ در ایران.....
- ۱۰۳-۱-۳-۷- پریشانی روانشناختی و خاستگاه سکونت.....
- ۱۰۶-۲-۳-۷- پریشانی روانشناختی و تفاوت‌های جنسیتی.....
- ۱۰۷-۳-۳-۷- پریشانی روانشناختی و وضع اشتغال.....

۱۰۹	۴-۳-۷- پریشانی روانشناختی و سطح تحصیلی
۱۱۱	۵-۳-۷- پریشانی روانشناختی و ابتلاء عضوی از خانوار به ویروس کووید ۱۹
۱۱۳	۶-۳-۷- پریشانی روانشناختی و فوت عضوی از خانوار به دلیل بیماری کووید ۱۹
۱۱۴	۷-۳-۷- پریشانی روانشناختی و از دست دادن شغل به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹
۱۱۷	۸-۳-۷- پریشانی روانشناختی به تفکیک گروه سنی و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹
۱۱۹	۴-۷- جمع بندی و نتیجه گیری
۱۲۳	مرجع ها
۱۲۹	پیوست ها

فهرست جدول‌ها

- جدول ۲-۱- تعداد خانوارهای نمونه اعلام شده و محقق شده به تفکیک استان..... ۲۴
- جدول ۳-۱- تعداد مرگ و میرهای جاری کشور به تفکیک جنس و محل سکونت طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷..... ۳۳
- جدول ۳-۲- تعداد و درصد خانوارهایی با حداقل یک فرد مبتلا به بیماری کووید ۱۹ به تفکیک محل سکونت..... ۳۴
- جدول ۳-۳- تعداد افراد مبتلا به بیماری کووید ۱۹ به تفکیک جنس و گروه سنی..... ۳۵
- جدول ۳-۴- درصد افراد مبتلا به بیماری کووید ۱۹ به تفکیک جنس و گروه سنی..... ۳۵
- جدول ۳-۵- تعداد و درصد افراد فوت شده بر اثر بیماری کووید ۱۹ به تفکیک بیماری زمینه‌ای..... ۳۷
- جدول ۳-۶- درصد افراد ۱۸ ساله و بالاتر که در ۳۰ روز قبل از آمارگیری در فضاهای عمومی از ماسک استفاده کرده‌اند به تفکیک جنس و محل سکونت..... ۳۹
- جدول ۳-۷- درصد افراد ۱۸ ساله و بالاتر که در ۳۰ روز قبل از آمارگیری در فضاهای عمومی از ماسک استفاده کرده‌اند به تفکیک جنس و گروه‌های سنی..... ۳۹
- جدول ۳-۸- درصد افراد ۱۸ ساله و بیشتر که در ۳۰ روز قبل از آمارگیری از ماسک استفاده نکرده‌اند به تفکیک دلیل عدم استفاده و جنس..... ۴۱
- جدول ۳-۹- درصد افراد ۱۸ ساله و بیشتر که در ۳۰ روز قبل از آمارگیری از ماسک استفاده نکرده‌اند به تفکیک محل سکونت..... ۴۱
- جدول ۳-۱۰- درصد عدم استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی در ۳۰ روز قبل از آمارگیری در بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر به تفکیک جنس و مدرک تحصیلی..... ۴۳
- جدول ۳-۱۱- وضعیت سفرهای داخلی یا خارجی افراد ۱۸ ساله و بالاتر در ۳۰ روز قبل از آمارگیری به تفکیک جنس و محل سکونت (درصد)..... ۴۵
- جدول ۳-۱۲- توزیع نسبی هر یک از انواع سفرهای داخلی یا خارجی انجام شده در ۳۰ روز قبل از آمارگیری به تفکیک جنس در بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر..... ۴۸
- جدول ۳-۱۳- درصد رعایت پروتکل‌های بهداشتی توسط افراد ۱۸ ساله و بالاتر در ۳۰ روز قبل از آمارگیری به تفکیک جنس..... ۴۸
- جدول ۳-۱۴- درصد رعایت پروتکل‌های بهداشتی توسط افراد ۱۸ ساله و بالاتر در ۳۰ روز قبل از آمارگیری به تفکیک سطح تحصیلات..... ۴۹
- جدول ۴-۱- توزیع کودکان ۶ تا ۱۸ ساله‌ی ثبت نام کرده در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ به تفکیک نوع مدرسه..... ۵۶
- جدول ۴-۲- توزیع کودکان ۶ تا ۱۸ ساله‌ی ثبت نام کرده در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ به تفکیک مقطع تحصیلی..... ۵۷

- جدول ۳-۴- درصد دانش‌آموزان ثبت نام شده در مدرسه به تفکیک شیوه آموزش در سطح منطقه محل سکونت، نوع مدرسه و مقطع تحصیلی..... ۵۷
- جدول ۴-۴- درصد دانش‌آموزانی که با وجود ثبت نام در مدرسه، تا زمان آمارگیری آموزش خود را شروع نکرده‌اند به تفکیک علت در سطح منطقه محل سکونت و مقطع تحصیلی..... ۶۰
- جدول ۵-۴- میزان استفاده از منابع آموزشی برای خانوارهایی با حداقل یک دانش‌آموز که آموزش خود را تا زمان آمارگیری شروع کرده است به تفکیک منطقه محل سکونت (درصد)..... ۶۲
- جدول ۶-۴- میزان مواجهه با مشکلات آموزش غیر حضوری برای خانوارهایی با حداقل یک دانش‌آموز که آموزش خود را تا زمان آمارگیری به صورت غیر حضوری شروع کرده است به تفکیک منطقه محل سکونت و شدت مشکل (درصد)..... ۶۳
- جدول ۷-۴- میزان نگرانی در حوزه آموزش برای خانوارهایی با حداقل یک دانش‌آموز که در شرایط شیوع بیماری کرونا آموزش خود را تا زمان آمارگیری شروع کرده است به تفکیک موضوع و منطقه محل سکونت (درصد)..... ۶۴
- جدول ۸-۴- میزان نگرانی از دسترسی دانش‌آموزان به فضای مجازی و استفاده غیر آموزشی از این فضا در خانوارهایی با حداقل یک دانش‌آموز که آموزش خود را تا زمان آمارگیری به صورت غیر حضوری شروع کرده است به تفکیک منطقه محل سکونت (درصد)..... ۶۴
- جدول ۹-۴- میزان نگرانی خانوارها از ادامه داشتن آموزش دانش‌آموزان ثبت نام شده به تفکیک منطقه محل سکونت (درصد)..... ۶۵
- جدول ۱-۵- تغییرات ماهانه تعداد ازدواج‌های ثبت شده در شش ماهه اول سال ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۹۸..... ۶۹
- جدول ۲-۵- تغییرات ماهانه تعداد طلاق‌های ثبت شده در شش ماهه اول سال ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۹۸..... ۷۳
- جدول ۳-۵- تغییرات ماهانه تعداد موالید ثبت شده در هشت ماهه اول سال ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۹۸..... ۷۷
- جدول ۱-۶- درصد شاغلانی که در نتیجه شیوع بیماری کووید ۱۹ شغل خود را از دست داده‌اند* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و وضع شغلی..... ۸۹
- جدول ۲-۶- درصد شاغلان خوداشتغالی که در نتیجه شیوع بیماری کووید ۱۹ شغل خود را از دست داده‌اند* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و دلایل از دست دادن شغل خوداشتغالی..... ۹۰
- جدول ۳-۶- درصد شاغلان مزد و حقوق‌بگیری که در نتیجه شیوع بیماری کووید ۱۹ شغل خود را از دست داده‌اند* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و دلایل از دست دادن شغل مزد و حقوق‌بگیری..... ۹۱
- جدول ۴-۶- درصد شاغلانی که پس از بهبود شرایط به کار خود بازگشته‌اند یا انتظار دارند به شغل یا فعالیت پیشین بازگردند* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و وضع شغلی..... ۹۲
- جدول ۵-۶- درصد شاغلانی که شغل خود را از دست داده و به کار خود بازنگشته‌اند* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و وضع شغلی..... ۹۲
- جدول ۶-۶- درصد شاغلانی که شغل خود را از دست داده و به کار خود بازنگشته‌اند بر حسب وضعیت جستجوی کار* به تفکیک منطقه محل سکونت و جنس..... ۹۳
- جدول ۷-۶- درصد شاغلانی که شغل خود را از دست داده و به کار خود بازنگشته‌اند و در جستجوی کار نبوده‌اند* به تفکیک منطقه محل سکونت و علل عدم جستجوی کار..... ۹۴
- جدول ۸-۶- درصد شاغلانی که بلافاصله پس از شیوع بیماری کووید ۱۹ هیچ تغییری در وضعیت اشتغال آن‌ها رخ نداده است* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و وضع شغلی..... ۹۴

- جدول ۶-۹- درصد شاغلانی که شغل خود را از دست داده‌اند* به تفکیک منطقه محل سکونت، جنس و گروه‌های عمده‌ی فعالیت
 ۹۵.....
- جدول ۶-۱۰- درصد شاغلانی که شغل خود را از دست داده‌اند* به تفکیک گروه‌های عمده‌ی شغلی.....
 ۹۶.....
- جدول ۶-۱۱- درصد خانوارها با حداقل یک عضوی که شغل خود را از دست داده است* به تفکیک منطقه محل سکونت و بعد خانوار.....
 ۹۶.....
- جدول ۶-۱۲- وضعیت تغییر در درآمد شغلی افراد در اثر شیوع بیماری کووید ۱۹* به تفکیک منطقه محل سکونت و جنس (درصد).....
 ۹۷.....
- جدول ۶-۱۳- وضعیت تغییر در درآمد شغلی افراد در اثر شیوع بیماری کووید ۱۹* به تفکیک گروه‌های عمده شغلی (درصد).....
 ۹۷.....
- جدول ۷-۱- درصد پریشانی روانشناختی و تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر آن به تفکیک خاستگاه سکونت
 ۱۰۴.....
- جدول ۷-۲- درصد پریشانی روانشناختی و تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر آن به تفکیک جنس.....
 ۱۰۶.....
- جدول ۷-۳- میزان پریشانی روانشناختی و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر آن به تفکیک وضعیت اشتغال (درصد).....
 ۱۰۸.....
- جدول ۷-۴- میزان پریشانی روانشناختی و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر آن به تفکیک سطح تحصیلی (درصد).....
 ۱۱۰.....
- جدول ۷-۵- میزان پریشانی روانشناختی و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر آن به تفکیک ابتلاء یا عدم ابتلاء عضوی از خانوار به بیماری کووید ۱۹ (درصد).....
 ۱۱۲.....
- جدول ۷-۶- میزان پریشانی روانشناختی به تفکیک تجربه فوت عضوی از خانوار به دلیل بیماری کووید ۱۹ (درصد).....
 ۱۱۴.....
- جدول ۷-۷- میزان پریشانی روانشناختی و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ بر آن به تفکیک تجربه از دست دادن شغل به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ (درصد).....
 ۱۱۵.....
- جدول ۷-۸- میزان پریشانی روانشناختی به تفکیک گروه سنی و تأثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ (درصد).....
 ۱۱۷.....

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۲- نمونه‌ای از الگوی جداول آمارگیری تأثیرات اجتماعی-اقتصادی، جمعیتی و سلامت روان بیماری کووید ۱۹..... ۲۳
- شکل ۱-۳- توزیع نسبی عمده‌ترین دلایل مرگ و میر کشور در سال ۱۳۹۷..... ۳۳
- شکل ۲-۳- هرم سنی افراد مبتلا به بیماری کووید ۱۹ به تفکیک جنس..... ۳۵
- شکل ۳-۳- درصد افراد مبتلا به کل مبتلایان و به جمعیت هر گروه سنی به تفکیک سن..... ۳۶
- شکل ۴-۳- درصد افراد فوت شده از مبتلایان به بیماری کووید ۱۹ به تفکیک گروه‌های سنی..... ۳۶
- شکل ۵-۳- توزیع نسبی افراد مبتلا، بهبودیافته و فوت شده به تفکیک نحوه تشخیص بیماری (درصد)..... ۳۸
- شکل ۶-۳- درصد افراد ۱۸ ساله و بالاتر که در ۳۰ روز قبل از آمارگیری در فضاهای عمومی از ماسک استفاده کرده‌اند به تفکیک مدرک تحصیلی..... ۴۰
- شکل ۷-۳- درصد افراد ۱۸ ساله و بالاتر که در ۳۰ روز قبل از آمارگیری در فضاهای عمومی از ماسک استفاده کرده‌اند به تفکیک جنس و مدرک تحصیلی..... ۴۰
- شکل ۸-۳- وضعیت استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی در ۳۰ روز قبل از زمان آمارگیری در بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر (درصد)..... ۴۲
- شکل ۹-۳- سهم دلایل استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی در ۳۰ روز قبل از آمارگیری در بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر (درصد)..... ۴۴
- شکل ۱۰-۳- درصد انجام سفر داخلی یا خارجی در ۳۰ روز قبل از آمارگیری به تفکیک سطح تحصیلات در بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر..... ۴۶
- شکل ۱۱-۳- درصد انجام سفر داخلی یا خارجی در ۳۰ روز قبل از زمان آمارگیری به تفکیک جنس و سطح تحصیلات در بین افراد ۱۸ ساله و بالاتر..... ۴۷
- شکل ۱۲-۳- درصد رعایت پروتکل‌های بهداشتی توسط افراد ۱۸ ساله و بالاتر در ۳۰ روز قبل از آمارگیری به تفکیک محل سکونت..... ۵۰
- شکل ۱-۴- درصد استفاده کشورها از روش‌های آموزش از راه دور در شرایط همه‌گیری کووید ۱۹..... ۵۵
- شکل ۲-۴- درصد دانش‌آموزان ثبت نام شده در مدرسه به تفکیک شیوه آموزش در سطح منطقه محل سکونت..... ۵۸
- شکل ۳-۴- درصد دانش‌آموزان ثبت نام شده در مدرسه به تفکیک شیوه آموزش و نوع مدرسه..... ۵۹
- شکل ۴-۴- درصد دانش‌آموزان ثبت نام شده در مدرسه به تفکیک شیوه آموزش و مقطع تحصیلی..... ۵۹
- شکل ۵-۴- درصد دانش‌آموزانی که با وجود ثبت نام در مدرسه، تا زمان آمارگیری آموزش خود را شروع نکرده‌اند به تفکیک علت در سطح منطقه محل سکونت..... ۶۱

- شکل ۴-۶- درصد دانش‌آموزانی که با وجود ثبت نام در مدرسه، تا زمان آمارگیری آموزش خود را شروع نکرده‌اند به تفکیک علت در سطح مقطع تحصیلی..... ۶۱
- شکل ۴-۷- میزان استفاده از منابع آموزشی برای خانوارهایی با حداقل یک دانش‌آموز که آموزش خود را تا زمان آمارگیری شروع کرده است در کل کشور..... ۶۳
- شکل ۵-۱- تغییرات نسبی ماهانه ازدواج در شش‌ماهه اول ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۳۹۸ (درصد)..... ۶۹
- شکل ۵-۲- درصد خانوارهایی با حداقل یک عضو ۱۵ ساله و بالاتر مجرد که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری ازدواج کرده است..... ۷۰
- شکل ۵-۳- درصد خانوارهایی که تصمیم به ازدواج اعضای مجرد ۱۵ ساله و بالاتر آنها بستگی به ازبین رفتن کرونا دارد..... ۷۱
- شکل ۵-۴- درصد خانوارهای دارای حداقل یک فرد مجرد ۱۵ ساله و بالاتر که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری قصد و برنامه ازدواج داشته اما به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ آنرا به تعویق انداخته‌اند..... ۷۲
- شکل ۵-۵- تغییرات نسبی ماهانه طلاق در شش‌ماهه اول ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۳۹۸ (درصد)..... ۷۴
- شکل ۵-۶- درصد خانوارهایی با حداقل یک عضو ۱۵ ساله و بالاتر متأهل که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری طلاق گرفته است..... ۷۴
- شکل ۵-۷- درصد خانوارهایی که تصمیم به طلاق اعضای متأهل ۱۵ ساله و بالاتر آنها بستگی به ازبین رفتن کرونا دارد..... ۷۵
- شکل ۵-۸- درصد خانوارها با حداقل یک فرد متأهل ۱۵ ساله و بالاتر که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری قصد و برنامه طلاق داشته اما به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ آن را به تعویق انداخته است..... ۷۶
- شکل ۵-۹- تغییرات نسبی ماهانه موالید در هشت‌ماهه اول ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۳۹۸ (درصد)..... ۷۸
- شکل ۵-۱۰- درصد خانوارها با حداقل یک فرد متأهل ۱۵ تا ۵۴ ساله که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری تجربه بارداری و تولد زنده داشته‌اند..... ۷۸
- شکل ۵-۱۱- درصد افرادی که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری بارداری ناخواسته یا نابهنگام داشته‌اند..... ۷۹
- شکل ۵-۱۲- درصد خانوارهایی که تصمیم به فرزندآوری اعضای متأهل ۱۵ تا ۵۴ ساله آنها بستگی به ازبین رفتن بیماری کووید ۱۹ دارد..... ۸۰
- شکل ۵-۱۳- درصد خانوارها با حداقل یک فرد متأهل ۱۵ تا ۵۴ ساله که از اسفند ۱۳۹۸ تا زمان آمارگیری قصد و برنامه فرزندآوری داشته اما به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ آن را به تعویق انداخته است..... ۸۱
- شکل ۷-۱- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک خاستگاه سکونت (درصد)..... ۱۰۵
- شکل ۷-۲- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ در پریشانی روانشناختی به تفکیک خاستگاه سکونت (درصد)..... ۱۰۵
- شکل ۷-۳- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک جنس (درصد)..... ۱۰۷
- شکل ۷-۴- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر پریشانی روانشناختی به تفکیک جنس (درصد)..... ۱۰۷
- شکل ۷-۵- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک وضعیت اشتغال (درصد)..... ۱۰۸
- شکل ۷-۶- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر پریشانی روانشناختی به تفکیک وضعیت اشتغال (درصد)..... ۱۰۹
- شکل ۷-۷- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک سطح تحصیلی (درصد)..... ۱۱۱
- شکل ۷-۸- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ در پریشانی روانشناختی به تفکیک سطح تحصیلی (درصد)..... ۱۱۱

- شکل ۷-۹- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک ابتلا یا عدم ابتلای عضوی از خانوار به کووید ۱۹ (درصد)..... ۱۱۳
- شکل ۷-۱۰- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر پریشانی روانشناختی به تفکیک ابتلا یا عدم ابتلای عضوی از خانوار به کووید ۱۹ (درصد)..... ۱۱۳
- شکل ۷-۱۱- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک تجربه فوت عضوی از خانوار به دلیل بیماری کووید ۱۹ (درصد)..... ۱۱۴
- شکل ۷-۱۲- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک ابتلا یا عدم ابتلای عضوی از خانوار به بیماری کووید ۱۹ به تفکیک تجربه از دست دادن شغل به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ (درصد)..... ۱۱۶
- شکل ۷-۱۳- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر پریشانی روانشناختی به تفکیک تجربه از دست دادن شغل به دلیل شیوع بیماری کووید ۱۹ (درصد)..... ۱۱۶
- شکل ۷-۱۴- میزان حداقل پریشانی روانشناختی به تفکیک گروه سنی (درصد)..... ۱۱۸
- شکل ۷-۱۵- درصد تأثیر همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر پریشانی روانشناختی به تفکیک گروه سنی (درصد)..... ۱۱۹

کلیات

اواخر سال ۲۰۱۹ میلادی با انتشار خبر شناسایی ویروس جدید کرونا و بروز بیماری کووید ۱۹ در کشور چین، کمتر کسی انتظار رویارویی با بیماری غیر قابل مهاری را داشت که تقریباً تمام کشورهای جهان را آلوده سازد و به ابتلای جمعیتی چندمیلیونی از گروه‌های سنی و جنسی مختلف در سراسر جهان منجر گردد. سرعت شیوع بیماری و آثار مخرب آن بر جسم و روان بیماران و حتی خانوارهای آن‌ها در ابتدا قابل تصور نبود. به مرور زمان و با آشنایی بیشتر کشورها با ویژگی‌ها و خطرات بیماری کووید ۱۹ راهکارهایی فردی و اجتماعی در پیشگیری از ابتلای افراد به بیماری و درمان آن‌ها مطرح گردید. این راهکارها گرچه تأثیرگذار و سودمند بودند اما قدرت از بین بردن کامل بیماری و مقابله با مرگ و میر ناشی از آن را نداشتند به گونه‌ای که تاکنون میلیون‌ها نفر از سراسر جهان ابتلای بیماری را تجربه کرده و متأسفانه چند میلیون از بیماران جان خود را از دست داده‌اند. در این بین، تحت تأثیر شیوع بیماری، مشکلات و چالش‌های متعدد دیگری نیز در حوزه مسائل اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی گریبانگیر خانوارها و جوامع انسانی شده است که با وجود گستره قابل توجهی که داشته‌اند، انتظار می‌رود شناسایی و کسب اطلاعات صحیح در خصوص آن‌ها راهکارهایی در مقابله با آثار سوء بیماری ارائه نماید.

طرح پژوهشی تأثیرات اجتماعی- اقتصادی، جمعیتی و سلامت روان بیماری کووید ۱۹ با هدف تهیه شواهدی علمی برای ارائه به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران به منظور تدوین و بازبینی برنامه‌های شواهدمبنای در پاسخگویی به آثار اجتماعی، اقتصادی کووید ۱۹ از تابستان ۱۳۹۹ در دستور کار پژوهشکده‌ی آمار قرار گرفت. در این پژوهش تلاش شد با طراحی و اجرای یک آمارگیری خانواری ملی و جامع تأثیر بیماری کووید ۱۹ بر صفات کلیدی خانوارهای کشور اندازه‌گیری، سنجش و تحلیل شود.

نتایج این طرح به همراه آمارهای اداری و ثبتی موجود از دستگاه‌های اجرایی که امکان دسترسی به آن‌ها فراهم شد، منجر به مجموعه‌ای از اطلاعات آماری شده است که امید می‌رود برای انجام مداخلات درست و به

جای سیاستگذاران و برنامه‌ریزان در راستای کاهش آسیب‌های فردی و اجتماعی ناشی از بیماری کووید ۱۹ سودمند باشد.

بر اساس بررسی‌های انجام‌شده و مطالعه مستندات موجود برای به دست آوردن اطلاعات مورد نیاز در خصوص بیماری کووید ۱۹ و تأثیرات آن بر ویژگی‌های افراد و خانوارهای کشور در گام اول، اطلاعات ثبتی موجود دستگاه‌های اجرایی مورد بررسی قرار گرفت. سازمان‌هایی که انتظار می‌رفت داده‌های ثبتی آن‌ها برخی از نیازهای اطلاعاتی موجود را مرتفع سازد سازمان ثبت احوال، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت آموزش و پرورش کشور بود. فرایند درخواست و نتایج حاصل از بررسی داده‌های ثبتی در فصل‌های بعد ارائه خواهد شد.

در گام دوم، طراحی یک آمارگیری خانواری در دستور کار قرار گرفت. محورهای اطلاعاتی که در این آمارگیری مورد پرسش قرار گرفت و تأثیر بیماری کووید ۱۹ بر تغییرات احتمالی آن‌ها در بازه زمانی پیش از شیوع بیماری تا پایان زمان مرجع آماری سنجیده شد به شرح زیر است:

- رفتارهای پیشگیرانه، ابتلا به بیماری کووید ۱۹ و مرگ و میر ناشی از آن،
- تأثیر همه‌گیری کووید ۱۹ بر وضع تحصیلی کودکان ۶ ساله و بالاتر در جامعه،
- تأثیر همه‌گیری کووید ۱۹ بر وضع ازدواج و فرزندآوری افراد جامعه،
- تأثیر همه‌گیری کووید ۱۹ بر وضع فعالیت اقتصادی افراد ۱۸ ساله و بالاتر،
- فشارهای روانشناختی افراد ۱۸ ساله و بالاتر جامعه.

روش‌شناسی آمارگیری نمونه‌ای به صورت کامل در فصل دوم این گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت. همچنین اطلاعات استخراج‌شده از آمارگیری به همراه تحلیل توصیفی آن‌ها به ترتیب محورهای پنجگانه در فصل‌های سوم تا هفتم گزارش ارائه خواهند شد. در ادامه این فصل، ابتدا اشاره‌ای کوتاه به اهداف طرح خواهیم داشت. پس از آن تجربه سایر کشورهای جهان در اجرای آمارگیری‌های نمونه‌ای برای بررسی تأثیرات شیوع بیماری کووید ۱۹ بر ویژگی‌های خانوارها مرور خواهد شد. در نهایت در بخش آخر این فصل، تعاریف واژه‌ها و مفاهیم کلیدی به کار رفته در آمارگیری ارائه خواهد شد.

۱-۱- اهداف طرح

اهداف این طرح را می‌توان به صورت زیر برشمرد:

- ارائه شواهد علمی به منظور ارائه به سازمان‌های مرتبط در جهت تدوین و بازبینی برنامه‌های پاسخگویی به آثار اجتماعی و اقتصادی کووید ۱۹
- تحلیل توصیفی اطلاعات گردآوری‌شده از منابع ثبتی یا آمارگیری طراحی‌شده.
- تعیین آسیب‌پذیری گروه‌های مختلف جمعیتی (مانند گروه‌های سنی و جنسی یا گروه‌های اجتماعی-اقتصادی جمعیت) بر مبنای آثار کووید ۱۹.